

Forhandlingssystemet i Oslo kommune

Oslo kommune er et eget tariffområde, og Akademikernes primærforeninger har medlemmer i både den sentrale forvaltningen og i virksomhetene (etater, bydeler og Kommunale foretak). Avtaleverket i Oslo kommune består av en Hovedavtale med underliggende avtaler (dok 24), og Overenskomster (dok 25 – Hovedtariffavtalen i Oslo kommune)

Det er i arbeidstvistloven – som gjelder i den kommunale og private sektor – ikke fastsatte lovregler om når og hvordan forhandlinger skal føres om oppretting av tariffavtaler. Kommunesektoren har således ikke, slik som i staten, en lovbestemt forhandlingsrett. Gjennom sedvane, avtaler og etablering av avtale om forhandlingsordningen i Oslo kommune, har partene fastlagt et forhandlingssystem. Kommunen har inngått avtale med arbeidstakerorganisasjonene om forhandlingsordningen i Oslo kommune.

Parter

Sentrale parter

I tariffområdet Oslo kommune er det Byrådsavdeling for finans som forhandler med arbeidstakerorganisasjonene. Forhandlingene gjennomføres i praksis av seksjon for personalledelse.

Arbeidstakerorganisasjonene forhandler med kommunen enten via de fire forhandlingssammenslutningene i kommunen, eller som enkeltorganisasjoner. Ved tariffoppgjør, justeringsoppgjør og ved større forhandlinger om sentrale avtaler, er det forhandlings-sammenslutningene som forhandler i medhold av en egen avtale om forhandlingsordningen i Oslo kommune. Forhandlingssammenslutningsmodellen er en praktisk forhandlingsordning. Tariffavtalene i Oslo kommune forhandles frem mellom kommunen og forhandlingssammenslutningene, og godkjennes formelt av den enkelte primærforening.

De fire forhandlingssammenslutningene i Oslo kommune er pr. 1. mai 2014:

1. Kommuneansattes Hovedsammenslutning – Oslo (KAH) ca. 55 % av de ansatte
2. Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede (Unio) ca. 35 %
3. Akademikerne, seksjon kommune (Akademikerne – K) 6,5 %og
4. Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – kommune Oslo (YS-K, Oslo) 1,5 %.

Primærforeningene under Akademikerne er selvstendige avtaleparter, men foreningenes interesser i de sentrale forhandlingene blir ivaretatt av Akademikerne – K. I forhandlingsutvalget sitter representanter fra de ulike medlemsforeningene i Akademikerne.

Avtaler om medbestemmelse – medinnflytelse mv. (Dokument nr. 24) brukes som betegnelse på hovedavtalen som er inngått mellom hovedsammenslutningene og Oslo kommune. Hovedavtalen inngås normalt for en periode på 2 år. Dersom partene ved utløpet av en periode ikke har blitt enige om ny avtale/avtaleperiode, blir gjeldende avtale prolongert. Det betyr at den gjelder frem til partene har forhandlet frem en ny avtale. Gjeldende avtale ble inngått 22.03.2002, med avtaleperiode 01.04.2002 - 31.12.2003, og er prolongert etter dette. Avtalen er forsøkt revidert gjentatte ganger, men fordi den er en konsensusavtale, må alle parter være enige i enhver endring i avtalen.

Mellom kommunen og arbeidstakerorganisasjonene er det også inngått en rekke andre avtaler, bl.a. avtale om omplassering av overtallige arbeidstakere i Oslo kommune, avtale om likestilling og avtale om opplæring og utvikling. Se Dokument 24.

Lokale parter

Forhandlingene føres mellom arbeidsgiver på det enkelte forhandlingssted og for øvrig etter det som er nedfelt i «Retningslinjer for lokale forhandlinger».

Som hovedregel er det virksomhetsleder og/eller personalsjef som representerer arbeidsgiversiden og lokale tillitsvalgte representerer de organiserte arbeidstakerne i de enkelte virksomheter. (Unntaksvis kan sentrale tillitsvalgte delta på vegne av en arbeidstaker/arbeidstakergruppe). Skal sentrale tillitsvalgte delta, må Byrådsavdelingen for finans og den enkelte virksomhet gis beskjed.

Alle organisasjonene under en forhandlingsammenslutning kan lokalt velge å opptre som en part (hovedsammenslutningsmodellen).

Grunnlaget for lønnsforhandlingene

De sentrale avtalepartene, Oslo kommune og de fire forhandlingsammenslutningene forhandler om den samlede lønnsveksten på grunnlag av lønnsmassen til alle ansatte i Oslo kommune. Juristene hos Kommuneadvokaten, legene i Sykehjemsetaten og Velferdsetaten, samt tannlegene i Velferdsetaten har full lokal lønnsdannelse. Overenskomster i Oslo kommune (Dokument 25) har tradisjonelt hatt virkning for 2 år av gangen. Det gjennomføres lønnsforhandlinger hvert år, men oppgjørene har ulikt omfang avhengig av om det er et hovedoppgjør eller et mellomoppgjør. Ved hovedoppgjør forhandler partene hele avtalen, dvs. både Del A Fellesbestemmelser og Del B Generelle særbestemmelser. I tillegg har avtalen en del C som er etatsvise/enkelte gruppers særbestemmelser og særbestemmelser med de enkelte organisasjoner.

Virkemidler for å regulere lønnen

- Generelle tillegg på lønnstabellen
- Sentrale justeringer av stillinger/stillingsgrupper
- Midler avsatt til lokale forhandlinger
- Særskilte forhandlinger lokalt

Det er de sentrale partene som forhandler om hvorvidt alle eller enkelte av virkemidlene skal tas i bruk, og hvordan den samlede økonomiske rammen skal fordeles mellom de tre virkemidlene.

Generelle tillegg

De generelle tilleggene på lønnstabellen gis til alle ansatte i Oslo kommune. Innretningen i form av krone, prosent- eller lønnstrinnstillegg er avgjørende for hvor stor andel av de generelle tilleggene de forskjellige gruppene av ansatte får. Tradisjonelt har det vært gitt et kronetillegg i bunn og prosenter over et visst lønnstrinnsnivå.

Sentrale justeringsforhandlinger, jf. § 16.1 – Overenskomster del B (Dokument 25)

De sentrale justeringsforhandlingene dreier seg om endringer av lønnsplaner, lønnsrammer og lønnsspenn. Ved å endre lønnstrinns plassering for enkelte stillingskoder, kan man prioritere enkelte grupper, for eksempel stillinger hvor kommunen har problemer med å beholde og rekruttere.

Justeringsforhandlinger har tradisjonelt skjedd under såkalte hovedoppgjør.

Lokale forhandlinger

De lokale forhandlingene skjer på basis av den sentralt fremforhandlede lønnsrammen. Tradisjonelt er det de sentralt fremforhandlede midlene som danner hovedgrunnlaget for de lokale forhandlingene. Gjennomføringen og kriteriene for de lokale forhandlingene avtales mellom de sentrale parter i forkant, og er nedfelt i *Retningslinjer for lokale forhandlinger og Kriterier for lønnsfastsettelse og likelønn* i Overenskomster del B (Dokument 25). I Oslo kommune har det som regel ikke vært avsatt midler til lokale forhandlinger i såkalte mellomoppgjør.

Forhandlinger på særskilt grunnlag, jf. § 16.2 – Overenskomster del B (Dokument 25)

I tillegg til de årlige sentrale forhandlingene kan partene lokalt føre forhandlinger på særlig grunnlag. Disse forhandlingene kan, uavhengig av de årlige justeringene, fremme krav om endret plassering av enkelt stillinger og grupper av stillinger som følge av ett eller flere av kriterier, jf. § 16.2.

Del II- A og B avtalen

Del II avtalen regulerer lønnen til ansatte ved Bystyret sekretariat og Byrådsavdelingene som er en avtale om avlønning av stillinger/stillingsgrupper i byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat.

Arbeidstakere som er omfattet av denne avtalen er også omfattet av de årlige endringer i kommunens lønnstabell. Men de omfattes ikke av justeringsoppgjør eller de lokale forhandlingene som skjer på basis av den sentralt fremforhandlede lønnsrammen.

Akademikerne (Akademikerne – K)og de øvrige forhandlingssammenslutninger kan kreve forhandlinger om endringer i Del II-avtalen. Dette gjøres som regel i etterkant av et hovedoppgjør.

Avlønning av toppledere

I Oslo kommune er virksomhetslederne og noen andre lønne- og arbeidsavtale regulert i en egen avtale. Regulering av kategorisatser for toppledere foretas i forhandlinger mellom Oslo kommune og de fire hovedsammenslutningene og følger som regel tilsvarende regulering for statens ledere. Det er egen avtale av 17.04.1998 som regulerer lønns- og arbeidsvilkår for toppledere i Oslo kommune.